

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/4 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2 an
9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiunile:

Un șir armonios:
odată 14 fil., a doua
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce prirește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Foie bisericească-politică.**Anul XIII.****Blaș 5 Decembre 1903.****Numărul 49.**

Sprrijinirea presei.

(=) În Decembre, când totă lumea se ocupă cu încheierea bilanțului, trebuie să ne dăm și noi seamă de sprijinul și interesul ce ni-l dă publicul, precum și de importanța din ce în ce mai mare a presei.

Abia de un an, importanța și necesitatea presei creștine iese, pentru noi, din ce în ce mai mult la iveală.

Marea masă a poporului era cel puțin cruțată de influința, ce lumea inteligentă și-o absorbă prin citirea gazetelor străine. Acum nici poporul nu mai e cruțat de contactul acesta omoritor de suflete. Avem deja aici în țară două fițiuri redactate de jidanii în limba română, cu tendințe socialiste. În fraze frumoase și bine sunătoare poporul e amăgit a se lăpăda de legea strămoșească, a rumpe cu preoții și cu biserica, și a crede în plinirea unor vremuri de frățietate și comunism utopic. Acesta e cel mai mare rău, ce amenință de-o-camdată țarma noastră cuvintătoare: rău care provine de la dușmanii și falșii apostoli din afară, cari nu intră prin ușa staulului. Primejdia sectei pocăiților, ori cât de fanatici ar fi acești sectari, nu ni-se pare așa amenințătoare, căci în ultima analiză nu este de cât efluxul natural al neglijinții datorinții de a propune cuvintul lui Dumnezeu, prin predică. Și bieții oameni, lipsiți de direcțivă, își croiesc ei de capul lor legi, ajungând astfel — ca o urmare a lipsei încrederii de sine — la unele principii de o viață contemplativă exagerată.

Dar organ „pocăit” de publicitate nu avem; de aceea chiar și pe acest teren e un dușman mai puțin înspăimântător.

Socialiști inse, în afară de organele lor de publicitate, au în favorul lor starea materială miserabilă a populațiunii și adevărat e doar că „fomea e cel mai mare revoluționar.”

De aceea am salutat cu bucurie apariția „Revașului,” carele chiar intră în curind într'al doilea an al existenței sale, și carele ca o foie poporală-creștină a rămas la postul de onoare în tot-de-una.

Dacă este permis să facem inse „Revașului” unele observări, credem că nu va fi cu supărare, cu atât mai virtos, că o facem în interesul țintei comune pentru carea luptăm.

Se intrăbă adevă confracții de acolo, că pentru ce anume poporul se însufleșește așa de greu pentru o foie așa de ieftină, cum e „Revașul?” Pentru-că poporul nostru peste tot e neobiceiuit cu foi, și chiar și numai un floren de ar trebui să dea pentru abonament, totuși -se pare mult, când acela trebuie să-l pună jos de odată.

Ore nu s'ar face o propagandă mult mai potrivită cu numeri singuratici? Și ore nu ar avea mai mare trecere, dacă s'ar vinde numărul cu un crucer, bună oră Dumineca după serviciul divin? S'ar putea desface ast fel în fie-care sat minimum 20—30 numeri. La ce tiraj enorm ajung foile jidovesci de un crucer, cari se vind trecătorilor? Și ore nu acesta a fost modalitatea, prin carea și-a asigurat esistența foia „Poporul Român.”?

Acésta ar fi cea mai potrivită modalitate de a răspândi mai sigur organe de publicitate corăspundătoare, până a nu ne întrece în privința acésta spiritul de speculă al jidanilor, căci aceștia conduși numai de speculă, au în acésta direcție un spirit de invenție mult superior altor neamuri.

Cât pentru foia noastră, ca să lămurim în câtva solicitările câtorva prietini, cari ne cer informații, referitor la viitorul foii, ținem să declarăm, că încă nu este cu putință să dăm un format mai mare, ca cel obicuiuit. Plusul ce ne rămâne la administrație este încă tot necesar pentru acoperirea cautiiei. Și afară de aceea, sprijinul ce se dă în general gazetelor românești încă tot lasă foarte mult de dorit.

Nu a ajuns publicul nostru să înțeleagă și să apreteze în de ajuns puterea de viață și importanța nespuse de mare a presei.

Căci dacă nu am avea nici organul nostru așa cum e, cum ne-am înțelege, cum am conferi asupra chestiilor de importanță comună, cum am ajunge în sfirșit la păreri omogene?

Pentru noi, cărora jurnalistica este mai mult chestie de convingere și însuflețire numai, ar fi o mare satisfacție, să ajungem a ne mai putea desface puțin aripile, ca să cuprindem numai pe seama noastră și a presei românești, interesul publicului nostru.

Ar fi vremea ca locul jurnalelor străine de interesele noastre să-l ocupe organe cari simțesc alături cu noi. Să nu uităm însă că jurnalele noastre românești sînt așa de sărace și pôte împreună au abonenți mai puțin ca o foie ungerăscă mijlocie, de pildă.

Câtă vreme deci interesul și dragostea publicului românesc se manifestă așa de sporadic față de presă, nu se mire nimeni că acésta nu pôte lua un avînt mai îmbucurător, ci vegetează abia în luptă cu datorile și indiferențismul cetitorilor.

Cumpărați**Cumpărați****Calendariul Unirei pre anul 1904.**

— Cu un frumos calendar de părete. —

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

Pentru dl Goldiş. În sfârșit dl Vas. Goldiş, fost profesor la Brașov, mare literat și stilist, cum spun amicii sei de la Arad, vine după mai bine de un an și binevolesce a răspunde preagratiis unei foite apărute în 1902 în fôla noastră, în care Dsa e pus pe două colone.

Ținem să se știe următoarele lucruri:

Critica din „Unirea” e adusă în legătură cu frecările pentru episcopia Aradului, de pe acel timp. Rătăcesce dl Goldiş. Noi n'avem nimic, nici cu dl Hamza nici cu păr. Mangra și cu atât mai puțin cu actualul Episcop al Aradului. De plajiatul Istoriei știm de mult, i-am dat înse pace, căci dl Goldiş isprăvisse cu profesura. Când am cetit înse cum zi de zi, partida în care Dsa era mare și tare, lovia cu tot soiul de arme, în tabăra contrară, ni am pierdut răbdare și am cercat să arătăm că nici domniile lor nu s'au așa albi și curați cum se țin. Și va concede dl Goldiş că l'am prins cu ocaua mică. Raspunsul ce-l dă acum în nr. de la 29 Nov. a. Trib. pop. nouă absolut nu ne impune. Cunoscem noi felul acesta de apărare. Te faci prost ca să trăiesci mult, spune pe la noi poporul. Vezi bine, că datele istorice sînt plajate (!?) din alte cărți, nu mai trebuia să faci Dsa pe naivul, și să o spună acesta, o știm noi bine; era mai consult să tacă, cel puțin nu mai pierdă din aureola, ce l-au pus în jurul capului bunii sei amicii. Așa înse arată, termometrul a scăzut iară.

Lumea despre noi. — Nu de mult a apărut o carte în Praga, cu titlul „Österreichs Bedränger” (Oprimătorii Austriei) în care autorul prin felii și felii de date arată chestiunile și necasurile actuale, a monarhiei. Între altele vorbește și despre

chestiunea limbii în biserică, și ne face o mângâiere, că înșiră datele ce le are, și cazul cunoscut a Domnului preot Stupineanu. Iată cum:

„Pe cum se scrie din Deva ministrul de culte Wlassics a suspendat pe preotul gr-cat Ios. Stupinean, de la postul său de catechet, pentru că a zis copiilor să-l salute în l. română, că doră e român. Consistoriul a protestat, dar înzădar. Ce vor fi urmările?”

„Ce nu a putut face otomanul în sute de ani, aceea vor face-o în scurt timp episcopii maghiari. Servescă numai tot așa statului că și până acum, că va veni timpul când chiar dînașii vor fi superflui.”

„Nu se teme Cardinalul Vaszary de pedepșa lui Dumnezeu, când cutază să invenineze inimile fragede a copiilor?”

„Ai pute scrie tomuri întregi cum maghiarisează episcopii maghiari slovaci cari sînt aproape 3 milioane, și voiesc să estirpeze poporul acesta în butul asprei admonițiuni ce le-a venit din Roma.”

Tot acolo face amintire și despre faimăsa enciclică a lui Vaszary de acum anul:

„Labor omnia vincit (Și naționalitățile din Ugaria? V.) Cu aceste cuvinte incurajază primarele Vaszary inspectorii de școală la propagarea limbii maghiare. Îi provocă, să se silască ca religiuinea să se propună în limba aceea „melodiosă”, ca apoi predicele să se pôtă ține unguresce.”

„Nu mă dimit, zice autorul la o critică lungă a scrisorei Domnului Cardinal, zic numai că ori care preot de onore ar ave drept să-l denunțe pe Domnul Cardinal la Roma, că îndrumarea D-Sale nu-l păstorire ci o nimicire a sufletelor (Ein Seelenmord und Keine Seelensorge.)”

Nu-i lipsă de comentariu. — *Vienenul.*

Revistă bisericească.

Din Patrie. Ne temem mult de autonomia catolică, că ne-ar băga și pe noi în ea, dar n'avem la ce, nici Maghiarii nu mai au nădejde că vor trăi când va sub cărma ei, de aceea în mai multe parochii romano-catolice s'a introdus un fel de organizație în comunități bisericești. În vremile mai din urmă episcopul de la Györ, contele *Saákényi* a dat un circular către preoțime, în care publică statutele pentru ast fel de organizare, și-i îndemna pe preoți să o introducă, nu o impune, numai unde se pare necesară, o recomandă înse cu tot de-adinsul.

Tinêrul episcop și-a făcut deja multe merite, pe terenul social e cunoscut, ca unul, care se interesează mai mult de trebile aceste, atât cu vorba, cât și cu fapta. Despre el a zis o gazetă catolică: Ne spune scriptura, că vrednic este muncitorul de plata sa, de aici urmăză că e datorința șefului să se îngrijescă de plata supusului său; datorința acesta și-a achitat-o admirabil contele Széchényi îngrijindu-se de preoții bolnavi, deficienți, și lucrând în privința acesta și pe alte terene.

Italia. În luna trecută catolicii și-au ținut congresul. Hotărârile mai însemnate privesc pe muncitori, învățători, alegerile comunale. De alt fel congresele Italianilor nu sînt așa de

FEUILLETON.

Recompensa Sultanului.

— de Iose Echegaray. —

Ceea ce povestim acum s'a întâmplat, sau s'ar fi pôtut întâmpla de mult, cu multe, vécuri mai înainte. S'a întâmplat în depărtatul orient, în țara misterioasă a basmelor și legendelor. Tôte evenimentele extraordinari trebuie să se întimplă în vécuri încăruițite și țări îndepărtate. Depărtările în timp și spaț fac, ca un lucru să devină probabil și poetic, carele altmintea, în apropiere contemplat, ar fi fost și prosaic. Câte vâl, privite din virful muntelui, nu ne farmecă ochii, și când ne scoborim și le percurgem, ni se par pustii, neospitalii. Iarba e spălăcită, arborii degenerați, solul diform, apa turbure; realitate rigidă!

Dar din depărtare coloriturile se îmbină colorile lucesc și sînt armonice slăbite; ce e slut și fără înfășor are dispare, conturile rigide se rotundesc, materia pare ca și când s'ar însufleși și din felurimea acesta se nasce unitatea estetică. De aceea tôte trebuie să le privim din punct de vedere mai înalt. Și acum la povestea mea!

Era odată un sultan, un despot, un tiran, o ființă cu formă de om și cu inimă de bestie. Singura sa plăcere era suferința altor omeni.

Când la alții o neal li-se agudulău nervii de durere, ai sei tremurau de plăcere. Când scipiașă lacrimi în ochii altora, pe buzele

sale juca un zimbet. Chinul de mörte a unui om pentru el era un izvor de viață.

Într-una din zile leși sultanul la vinătore, dar se întâmplă, că în solul plăcerii lasă de parte de sine pe cei alaiți însoțitori și se rătăci. Ostenit cădu la pöla unui rîu și adormi. Multă vreme petrecu aici în somn adînc, pentru-că nu era din solul acelor, cari să se trezescă prin remuscările conștiinței. Atari slăbiciuni sînt proprii numai celor semi-acelerați, iar el era acclerat complet.

De odată îl deșteptă un zuzuit, o scuturătură. Trezindu-se deplin, se vedu încolăcit de trupul unui-a din cei mai veninoși șerpi. Mușcătura acestui șerpe era mortală. Dar un om tăiașe deja capul acestei reptili și scăpase cu acesta viața sultanului. Omul acela sta înaintea lui cu un cuțit sângerous în mână, și se uita în tăcere la acești doi monstri: șerpe și sultan.

Omul acela era o ființă bizară, ciudată respingătoare, cu corp diform: membre încovăiate, cocoșe și înainte și în spate, brațe colosale de lungi. Părea mai ca un urieș, preste carele cădînd o stîncă, l'a turtit și ruinat, încolăcindu-l la oialtă tôte membrele. Contrar acestora capul acestui om era admirabil de frumos. Ochi de colere închise cu privire melancolică, frunte înaltă, nobil formată cu înfășurare tragică. Era capul unui zău pe trunchiul unui diavol.

Sultanul, uitându-se un moment la el, îi zise:

„Ție am să-ți mulțămesc viața.”

Omul răspunse rece: „Da!”

„Știi tu, cine sînt eu?”

„Da!”

„Ești sultanul, Domnul și Stăpânul tău.”

„Știu bine!”

„Tu ții făcut datorința. Se vede, că me iubești și me stimezi.”

„Eu te iubesc și te desprețulesc.”

Sultanul sări în sus; se scutură ca un tigrul, și aruncând departe de la sine resturile sângerouse ale șerpelui, privi mâniaș și nîmit pe omul acesta cîndat, dar mai mult cu admirație de cât cu mânie, fiind-că din gura nimenui nu aușise, ceea-ce îi spusese acesta.

„Dacă stă lucrul așa, atunci a-și dori totu-și să știu, că pentru ce ai omorît șerpele?”

Omul răspunse: „Te urăsc și te desprețulesc, pentru-că ești un tiran crudel, dar eu urăsc și desprețulesc mai mult de cât pe tine omenimea, pentru că și ea este așa de crudelă ca și tine, dar pe lângă acesta e și lașă și ticăloasă. Ț-am scăpat viața pentru că mörtea ta pentru supușii tăi ar fi fost o hucurie. Eu înse vreau ca ei să sufere, pe cum și ei m-au făcut pe mine să sufer. Tu torturează omenii, fă să curgă lacrimi și sânge.”

Sultanul iară-și tăcu. Apoi întrebă cu un zimbet, pentru care l'ar fi putut invidia iadul:

„N-ai tu amici?”

„Nu am!”

„Femeile nu te iubesc?”

„Ele își bat joc de mine!”

„Nu ai înșufiat tu ore cui-va milă vreodată?”

„Nice odată!”

„Și iubire încă nu?”

însemnate, ca cele ale Germanilor, ceea ce urmăzează de acolo, că Germanii sînt cu mult mai buni catolici ca Italianii. În Italia catolicii sînt împărțiți în 2 tabere, conservativi sub conducerea contelui *Paganuzzi*, iar alții sub conducerea lui *Murri*. *Murri* nu era plăcut înaintea lui *Leo XIII.* pentru ideile sale, cari țintesc să trimită deputați în camera Italiană, ceea ce ar fi o recunoșcere a regatului Italian, în care se află și statul papal luat cu puterea de la *Più IX.*

Germania. Doi francesi mediteză asupra adunării catolice ținută în Köln. Cel dintâiu după ce îi laudă pe Germani, arată, că numai pietatea i-a făcut pe catolici ceea ce sînt. Președintele deschide adunarea cu vorbele: „Laude-se *Isus Christos,*” și la asta 10 miî răspund: *Amin.* Pe când vorbea un orator mai infocat, trăgeau clopotele la amiază, de odată oratorul încetă, și mulțimea se rîgă „*Angelus Domini nuntiavit Mariae.*”

Cel alalt frances arată, că puterea catolicilor Germani, ce se manifestă așa de expresiv cu ocaziunea congreselor sînt preoții, cari ocupă un rol politic însemnat, țin vorbiri politice, corteșesc, veți bine tot-de-una pentru *Centrum,* care îl recomandă și ore cum îl și impun episcopii. A două forță e presa catolică, carea e unită așa de tare în cât dacă e vorba de un interes de al

Centrului, și pôte că unei gazete nu i-ar conveni aceea, abzice, își jertfescă părerea, și susține propunerea Centrului. Al treilea factor impunător e asocierea catolicilor germani pe toate terenele.

Anglia. Un păstor anglican a atacat un claustru de călugărițe, și în pamfletul său amintescă chestia atât de mult tractată a incușițiunei spaniole. Scim, că biserica n'are nimic cu lucrul acesta, nici în clin nici în mîneș, căci a fost un lucru curat politic, amintim totuși despre treba acésta, ca să arătăm că și în vécul al XX-lea sînt incușițiuni, făcute bisericei adevărate din partea celor acatolice. *Dr. Johnson,* protestant, arată că sörtea Irlandesilor așa e de tristă, în cât stările lor nu se pot asemăna cu crudișile Romanilor.

Revistă politică.

România. Săptemăna trecută s'a serbat în Constanța și Tulcea aniversarea de un sfert de veac de la readnexarea Dobrogei la România. La sărbările din Constanța au luat parte și ministrul president *Dem. Sturdza,* iar la celea de la Tulcea ministrul *Lascar.*

Prințul moștenitor a fost numit pe ziua de 7 Novembre v. comandant al corpului II. de armată în locul gen. *Arion,* decedat. Prințul va rămăne și pe mai departe inspectorul general al cavaleriei.

Di Emil Porumbar, fost vice-president al camerei a fost numit ministru de lucrări publice. Noul titular a și depus jurămîntul în mîinile Regelui și și-a ocupat postul.

Sesiunea corpurilor legiuitoare s'a deschis prin mesajul regal, care nu cuprinde de astă dată nimic mai interesant. Se amintescă cu laudă de progresele finanțelor, cari se încheie cu escedente, de plănuita reformă a comunelor rurale și de înființarea unui corp de graniceri pentru păzirea fruntăriilor. Față de relațiunea României cu statele vecine mesajul constată, că sînt „din cele mai bune și prin atitudinea noastră înțeleptă am contribuit la mîntinerea păcii, țel urmărit neîncetat de Puterile cele mari.” Senatul și-a ales președinte pe *P. S. Aurelian,* iar camera pe *M. Ferechide.*

De odată cu deschiderea corpurilor legiuitoare se observa în tabera opoziției divisiată în două grupări, o tendință spre concentrare.

CORESPONDINTE.

EPISCOPUL RADU LA ROMA.

— scrisore particulară —

Roma 1 Dec. 1903.

Printre datorințele celor mai mari ale membrilor Episcopatului Bisericei catolice este și aceea, că singuraticii Episcopi împrașciați pe suprafața pămîntului la anumite intervale să mîrgă la Roma, pentru că acolo

„Nu, iubire nice odată, numai dispreț!”
„Vrei tu, să fi iubit? Vrei să simți cîrgînd pe fruntea ta din ochi doșoi lacrimi de dragoste? Vrei să simțesci pe buzele tale sărutări ferbinți în jur de grumazul tîu să se încingă brațe albe moi femelesci, urechile tale să fie lingușite de vorbe dulci de dragoste? Voiesci-le tu toate aceste?”

„Omul cu capul de zîu și cu trupul de monstru se sgudui la auzul acestora și închise ochii, dar nu răspuse.”

Sultanul continuă: „Pentru că m-ai vătîmat, meriți mörtea, dar pentru că m-ai scăpat viața meriți recompensa cea mai mare. Eu înse sînt îndelung răbdător și drept.” În momentul acesta un nor negru, acopere fața sörelui și un durdui îndepărtat se rostogoli prin aer. Era acésta ca un semn, că natura își ascunde fața de cătră acest monstru încoronat și și astupă urechile, ca să nu audă falosirea sa cu sentimente nobile.

Curînd după aceea veni ră omenii sultanului și el le porunci: „Prindeți pe omul acesta, înfășurați-l cu grije în pînza cortului meu, așa cât nime să nu-l vadă. Dar să nu-i faceți nimica. Puneți-l pe un elefant, apoi plecăm la palat. Monstrul acesta m-a mîntuit viața și eu vreau să-l recompenséz. Dar nice o vorbă din cele ce v'am spus, să nu se audă, căci la din contră pentru cea mai mică vorbă, sînteți filii morții.”

Pe înserate ajunse sultanul la oraș cu sunita sa de vînatore însoțit de căpi, cal elefanți și între sunete de buciune și trîmbițe intrară în palat prin porța cu arcuși pompoșe.

Nöptea se lasă plăcută și malestösă. Firmamentul era albastru închis și pe cerii luna argintie. Stelele florile pururea tufitoritäre ale cerinului, luciau.

Într'una din grădinele de la palatul Sultanului se săpa o gropă afundă, și lângă ea nesce soldați țineau legat pe omul, față de carele domnitorinul vola să și manifeste îndelungă-răbdarea și dreptatea sa.

Sultanul privia cu sânge rece la pregătiri. După ce grōpa fu destul de afund săpată, s'a pus victima într'însa, omul stînd în picioare în fundul gropii, ținut de soldați și în jurul lui se rostogoli pămînt. acoperindu-l până la grumazi: de asupra pămîntului se mai vedé numai capul său cel nobil și superb. La porunca Sultanului se depărtară acum toți ömii sei, și el apropiindu-se de nefericitul, carele îl mîntuise viața, zise cu inimă liniștită: „Asta este dreptatea mea, acum ai să capeți probe și despre îndelunga mea răbdare și să-ți primesci recompensa”. Depărîndu-se încet se ascunde după un tufis, ca să observe cele ce se întemăplă apoi.

Pe cel îngropat nu-l pntem numi: „acel om”, pentru că omul, trupul său monstruos, gol, plelele sale înforbîntate de friguri membrele sale încovălate, totă construcția trupului său pocit, era îngropat în pămînt mestecată cu pămîntul, „acel om” era deja pămînt, înainte de a fi murit; dar capul său era încă de asupra pămîntului, tocmai ca și a unui naufragiat de asupra valurilor. Aici înse valurile erau îndesate, massive, pămîntöge. De aceea dară nu vom zice „acel om” ci „acel cap.”

Și acel cap tot era încă frumos, tragic de frumos, divin de frumos! Ochii sei

priveau cu curiositate și spaimă. Buzele tremurau, ca și când ar voi să țipe de durere sau să fătărăscă un zîmbet; dar ele nice nu zîmbeau, nice nu țipau, ci numai tremurau și tresăria.

De odată se desfăcură porțile palatului cele de lângă grădină, și apărură odaliscele Sultanului, cele mai frumoșe și mai seductäre, formänd grupe fantastice. Ele căpătase porunca, să lesă în grădină, unde are să mörä un om din cauza unei crime mari, dar pe carele Sultanul în nemărginita sa milostenie, voiesce să-l mîngăie în öra morții prin sărutările, desmierdările și lacrimile celor mai frumoșe dintre femeile sale, ca ast fel lupia sa cu mörtea să fie dulce și bländă.

Și femeile märete, lăminate de luna argintie, sub cerul albastru închis al nöptii, printre straturile de flori ale grădinii, veniä curioșe și timide, formänd grupe fantastice. Acest cor de ființe ceresci între șoptiri misterioșe se apropie de capul, carele se părea ca și crescut din pămînt, și carele tot mai tare își deschidea ochii. Și ele fi sărutară pe nobila frunte. Cele mai frumoșe dintre aceste femei alese se aruncară la pămînt și îl cuprînsară grumazii cu brațele lor, așa cât omul simțiä o duplă îmbrățösare: cea a pămîntului, rigidă, rece, brutală, cătreä îl întepa și îl stringea de toate părțile, și cea alaltă, careä provenia de la brațele albe, blände, moi și calde și binemiroșitäre ale femeilor.

Și el făcea șförtări uriașe a se scöte din poziția sa îngrozitäre. Pe fruntea sa sărutări și lacrimi; dar în jurul trupului său întreg, de la umeri până la tălpile pi-

rogându-se la mormintul sfinților apostoli Petru și Paul, să imploră de la Domnul ajutor și putere întru susținerea luptelor sale în mijlocul lumii trecătoare, iar prin înfățișarea lor înaintea Pontificelui, să dea seminul vedit al supunerii hierarhice și ast fel să cultive din ce în ce mai mult legăturile sacre și canonice ale Bisericilor particulare cu acel centru glorios, stabilit de Iesus Christos în Biserica sa cea una, sfântă, catolică și apostolică.

Placut foarte mai trebuie să fie un asemenea drum, unul Archiereu de al noștri și din motivul vecinic mare și însemnat ce stăpânește ori ce inimă românească, mai ales unită, carea poate avea prilejul de a vizita gloriosul leagăn al neamului românesc. O! da, aici în sinul Romei, mărită și înălțată, se simte cu adevărat în deosebi inima unui Archiereu greco-catolic român, pentru că laolaltă cu întărirea sentimentelor sale religioase. Își vede, la contemplarea străbunelor urme de ale gloriei străbune și sentimentele de iubire către scumpul său neam românesc.

Venit-a așa dară și Ilustrul nostru Peregrin la Roma, petrecut nu numai de datorințele sale sacre, ci și mișcat și stăpânit de românescile sale porbiri. — și întărit în aceste sentimente se va reîntorce la iubită turma sa spre a continua lucrul cel bun pentru mărirea ei. . . .

Primirea Ill. Sale în Roma a fost dintre cele mai plăcute. În 27 Novembre la orele 10^{1/2} Ill. Sa a fost primit din partea Pontificelui în audiență particulară. Timp de aproape 1/2 ceas a grăit față în față cu noul următor al Sfințului Petru referind și în graiul viu asupra diecesei sale și în general asupra celor ce privesc starea actuală și viitoare a Bisericii greco-catolice românești. Bine înțeles că nu-mi este dat a cunoaște ceea ce rezună din graiurile lor. Pe de o parte înse bunăvoința și afecțiunea părintească tradițională la Scaunul Romei. Iar pe de altă parte, vederile tot așa de bine cunoscute ale Archie-

ciorelor, o presiune crudă, carea din ce în ce creștea și îl lua răsunarea. Pământul, ca un monstru imens, își începea fălcile sale, le apăsa, și nimicia prada sa, schimbându-o în propria sa materie, în pământ.

Corul ființelor cerești de femeii sărută, desmiardă, încinge cu cunună de dragoste și de milă acel corp. Deasupra lucește luna argintie și din firmamentul albastru al cerului privesc ochii aurii ai stelelor.

Dintr'o dată un râs sarcastic al sultanului spăria pe odalisee și ele spăimintate fugiră în palat. Omul era în dăga morții. Ochii săi împăingeniți mai vedeau încă acele ființe cerești dispărând între straturile de flori și tușe. Înainte de a i-se închide ochii pentru tot-de-una, vădura pe sultanul apropiându-se și muribundul auzi pe tiranul vorbindu-i următoarele: „Nu te plânge de sorțea ta, căci e asemenea tuturor celor alaiți omeni: trupul e vîrît în pământ, carele îl înghite; în jur de frunte și în cap sboră și sbornăse ideile, iluziunile, gândirile de frumuseță, lacrimi, zimbete; vede omul cerul, dar acela e așa de departe! Și ideile, dragostea și frumuseța sboră și dispar, pe când pământul, ori cât te-ai apăra, trage la sine prada sa și o preface în pulbere.“

Nou.

renului de la Oradde, mă îndreptătesc a pute. da asigurare, că înfățișarea Sa înaintea Pontificelui ca și în general venirea Sa la Roma, a fost bună și însemnată și de bun auguriu pentru viitor. Și bune și foarte de dorit ar fi ca asemenea vizite ale Archie-reilor noștri la Roma, să fie cât mai dese, întărind acele nu numai legătura de supunere și dragoste-fieșcă a Bisericii noastre față de Roma, ci și fiind că fac să se îndrepte în chip special privirea și părintească îngrijire a Sfințului Scaun asupra acelei Bisericii carea între Bisericile orientale unite cu Roma ocupă locul cel mai de frunte.

În zilele săptămânii trecute Ill. Sa a făcut numeroase vizite pe la acei Cardinali și Prelați cari puși sînt în deosebi în fruntea treburilor Bisericilor de rit oriental; pretutindeni fiind primit cu multă afabilitate și dragoste.

Ieri Ill. Sa a vizitat vechia și renumita mănăstire a calugărilor basiliani de la Grottaferrata lângă Roma.

Salutare

Romanus.

SFINȚIRE DE BISERICĂ.

— De lângă tractul Bistriții —

— 22 Nov. 1903.

În 22 Novembre a. e. confrății din Feleacul-săsesc — tractul Bistriții au avut rara bucurie a-și vedea gata biserica lor pompoasă, pe care au ridicat-o între nesce împrejurări destul de vitrege sub conducerea zelosului lor preot Michail Baciū, căruia i-a stat ca mână dreaptă de ajutor curatorul său primar domnul Ștefan Todoran alături cu masa poporului credincios român gr. cat. din sat, care alt cum este — dispartente esceptivni — curat românesc, căci mai cu samă șasilor, aci le-au rămas numai golul atribut „săsesc“ semn că au fost și ei odată pe aci, dar s'au stins. . . Frumosa biserică zidită din pîtră și cărămidă s'a sfințit astăzi prin Reverendisimul Domn canonic, emis episcopesc de Gherla Dr. Octavian Domide de față fiind și M. O. Domn protopop tractual; zelosul Gerasim Domide, care înse fiind morbos n'a servit. La liturgia solemnă pe lângă Rdss. canonic pontificante au asistat doi preoți din tractul Bistriții: Alesandru Anca din Ciraleș și Tôder Moldovan din Măgeruș; șese preoți din tractul Bellianului: Simion Popan din Figa; Ioan Botean din Nusfalău; Pompei Făgărășian din Teure; Grigore Rus din Odorhei; Augustin Chereștes din Beudiu și Ioan Nagy din Rușiori; doi preoți din tractul Buzei: Elie Gordon și Teodor Nichi; unul din tractul Sănmărgiții: Paul Salvan. Preotul local, Michail Baciū a condus corul instruit de dînsul, care ne-a fermecat.

La finea s. slujbe Rdss. Domn canonic Dr. Octavian Domide a ținut o predică — a doua, căci prima a ținut-o când și-au luat rămas bun de la vechia biserică de lemn, unde s'a făcut utrenia. — Pe cum petalele florilor încărcate de roua unei dimineți de Maiu în fața soarelui răsărind, pare-că să schimbe în tot atâtea steluțe ce plîng, ast felii ochii imensei mulțimi de ascultători de toate confesiunile și condițiunile s'au schimbat în izvoare de lacrimi. Atunci

mi-am zis în mine: o predică bună, face cât o biserică, mai cu samă, când e rostită de o persoană de poziție din centru. Cât de mult a ridicat asta predică sfințenia bisericii în sufletul poporului, cât de tarea veceșit luxul și luxuria în sinul tinerimii încuibate, ce putere, ce suflet, a împrumutat preoții rurale, ce gemu ca robul sub sarcina misiilor de tot soiul. În cât adese-ori este eschisă și din acelea cercuri, unde datorica o chiamă, pentru-că nu e frumos înbrăcată, cum cere spiritul timpului. . . asta n'o poate descrie condeiul meu slab, care are păcatul a mai ține la principiul vechi, că nu veșmintele fac pe omeni, ci omenii fac veșmintele dacă să sprijinesc cu iubire reciprocă și nu le luăm barem aceea, ce Christos le-a dat drept să cêră: „pînea de toate zilele. . . .“ Îndeplinindu-se ast felii toate celea prescise și dându-se noul Sion cultului divin public. — a urmat banchet, unde ca de comun, s'au ținut și toaste.

De sară a urmat petrecere cu dans. — De la banchet au încurs 104 corone; de la petrecere 43 corone și 2 corone suprasolvire. — La petrecere au participat o frumoasă cupună de domni, dăme și d-șore, cari și-au petrecut foarte bine. Laudă și mărire se cuvine lui Dumnezeu, care a ajutat Felecanilor să-și zidescă o biserică frumoasă în aceste timpuri grele. — Onore preotului din Feleac Michail Baciū, curatorului prim Ștefan Todoran și poporului întreg.

Iar Reverendisimului Domn canonic Dr. Octavian Domide, îi zicem: Dumnezeu îți deie taria, viață lungă și fericită, ca să poți veni mai adese-ori între noi, ca noi auzindu-Te predicând să progresăm în bine.

Asupritul.

A P E L.

cătră publicul român.

Adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la anul 1897 în Mediaș, a hotărît înființarea unui Muzeu istoric și etnografic al Românilor din Ungaria și Transilvania, și publicul român aprențând după merit însemnătatea acestei instituțiuni, a întâmpinat inițiativa Asociațiunii cu cea mai mare însufiețire.

Tote păturile societății românești s'au arătat pătrunse de convingerea, că prin înființarea așezămîntului proiectat de Asociațiune, generațiunea de astăzi își implinece o sfîntă datorie față cu acele figuri mărețe, căror avem să le mulțămim renașterea elementului nostru, și că s'ar face vinovată de ocara posterității, dacă nu i-ar transmite neștirbită moștenirea națională ce a găsit.

Acestel convingeri și însufiețiri poporului nostru pentru idealurile sale naționale, este a se mulțami, că Asociațiunea deja astăzi, abia după 5—6 ani de la memorabila hotărîre din Mediaș, s'a și putut apuca de realizarea Muzeului nostru național.

Prin contribuiriile fondatorilor și altor donatori, prin loteria arangiată în acest scop, și în deosebi prin splendida donațiune de 24 000 corone, cu care Ilustrul bărbat Dl Alesandru de Mocsonyi, presidentul Asociațiunii, și Dl Zeno Mocsonyi de Foen, au

inaugurat o nouă serie de contribuiri, fondul Muzeului a crescut la respectabila sumă de aproape 100.000 cor., și astăzi Asociațiunea — după ce s'a îngrijit cu toată precauțiunea de un plan cât se poate mai corespunzător. — a putut începe ridicarea falnicului palat, care va avea să adăpostescă clenodiile trecutului, produsele muncii și momentele caracteristice ale vieții naționale a poporului român din țară și are speranța că îl va putea preda destinațiunii sale încă în decursul anului 1904.

De ore ce înseamnă această Casă națională, acest falnic monument cultural trebuie creat — deși cu toată modestia ce caracterizează elementul nostru, dar totuși în condițiuni demne de importanța unui popor de 3 milioane și corespunzătoare scopului urmărit. — fondurile adunate până astăzi nu acoperă încă toate speșele zidirei, și afară de aceea instalațiunile interne ale așezământului încă vor reclama sume considerabile.

Din această cauză Comitetul central al Asociațiunii se vede îndemnat, a adresa un nou și călduros apel către publicul român, invitând pe toți câți se interesează de progresul cultural al poporului nostru, ca prin maritimose contribuiri la fondul Casei naționale, să pună Asociațiunea în posibilitatea de a termina acest important așezământ național în timp apropiat și în condițiuni pe deplin mulțamitoare.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 29 Octombrie 1903.

Iosif St. Șulțu m. p.

Dr. Cornel Diaconovich m. p.

Aflându-ne la sfârșitul anului și partea cea mai mare a abonenților noștri fiind în restanță cu abonamentul, venim a-i roga cu tot respectul, să binevolescă a-ne trimite prețul abonamentului, cât mai grabnic, căci nu mai putem aștepta, având și foia lipsele și detoriile sale pe cari trebuia să și-le plătescă.

Administrațiunea.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Tătar Marie credincioasă greco-catolică din parochia Șumal, a lăsat pe sama bisericii gr.-cat. din Șumal 100 cor. ca din această sumă să se cumpere un rând de ornate bisericesti pentru care faptă creștinească Dumnezeu îndurării, sufletul repausat să-l așeze în locașurile celor ce iubesc frumuseța Casei Sale. Vasiliu Pop, preot gr.-cat.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit I. Socol Ceanul mare, V. Mașca Beiu, I. Anca Sub-pădure, P. Suciș Sabad, Al. Ghigor Andreșfalău, I. Băiaș Alfalău, P. Simu Câmpeni, I. Dobrea Corbu, I. Bura Ucea sup., D. Decei Orlat, I. Bozac Sâmbotelec, I. Pop Adrian, G. Simu Ibașfalău, I. Pop Ucea, L. Graur Sidrieș, I. Păcurariu Târ. I. Doctor Șența, L. Vodă Ormeniș, A. Dobrescu Sebeș, V. Murășan Hășmas și V. Varga Poptelec câte

15 cor. 77 fl. N. Murășan Crașfalău. I. Pop David Scorel și T. Lechințan Cucerdea câte 10 cor 51 fl. N. N. 5 cor 16 fl., la blajna 867 cor. 86 fl.

De la Astra. Primim: Consemnarea Sumelor contribuite de membrii comitetului central al Asociațiunii pentru Muzeul istoric și etnografic. I. Membrii ordinari: 1. Iosif Sterea Șulțu, consilier de tribunal în pens., vice president al asociațiunii 200 cor. A mai dăruit 200 exemplare din partea VI-a „Memorial” său, ce se vinde la Krafft în Sibiu cu cor. 250 2. Ioan F. Negrutiș, profesor în Blaj 200 cor. 3. Partenie Cosma dir. exec. Sibiu, 200 cor. 4. Dr. Cornel Diaconovich, I. secret. Asoc., 100 cor. 5. Nicolaș Ivan, asesor consistor., Sibiu 50 cor., 6. Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablă în pens., 50 cor. 7. Ioan Papiș, protopresbiter Sibiu, 50 cor. 8. Dr. Ilarian Pușcariu, Archimandrit, 100 cor. 9. Dr. Enesebiu Pr. Roșca, dir. semin., 100 cor. 10. Dr. Octavian Russu, avocat, 200 cor. 11. Nicolaș Toșan, protopop, 40 cor. II Membrii suplenți: 12. Dr. Ilie Ben. medic, 100 cor. 13. Dr. Vasile Bologa, dir. școl., 50 cor. 14. Arseniu Bunea, secret. comit. granit., 30 cor. 15. Dr. E. Miron Cristea, asesor consist., 50 cor. 16. Dr. Liviu Leményi, avocat, Sibiu, 50 cor. Sibiu în 30 Novembre 1803.

Reuniunea femeilor române din Blaj a hotărât ca în fie care Duminică sara la 8 se aranjeze conveniri sociale în noul local al Casinel. Convenirile se încep de mâine. Duminică în 6 crt.

Masa studenților din Blaj, a primit cor. 3524 de la un domn ce însemna R. Ion, gara Sibiu, din România.

Mulțamită publică: Senatul școlii gr.-cat. din Săbad vine a aduce pe această cale mulțamita tuturor Stimatilor oșpeți cari cu prezența lor au contribuit la reusita morală și materială a petrecerii cu joc aranjată de sus numitul senat în favorul școlii din Săbad. În special înseamnă aduce mulțamita ferbinte: Ilustrității Sale Episcopul Lugojului carele a contribuit 10 cor. Reverendissimul Dr. Isidor Marcu 2 cor. Burdaș Catalina 4 cor. Burdaș Bela 2 cor. Livia A. Domaș Blaj 4 cor. pe cum și supra solvitorilor urmatori Vasile F. Saltelechi 2 cor. Demetru Calimau 3 80. Ioan Man din Riciu 1 cor. Mihail Băcșia Sângiorgiu 1 cor., Vasile Cioloca Iernotfaia 1 cor. Alesandru Șimon Sângiorgiu 1 cor. Vasile Tătar 80 fl. Ștefan Borosiș Sântiona 1 cor. Francisc Cozac Vașarhei 1 cor. Lazar Todor Vașarhei 2 cor. Ioan Moldovan Vidrasău 60 fl. Dr. Enea Drășia Oșorhei 8 cor. 80 fl. Ștefan Rnăș Nasna 2 cor. Ioan Bărsan Săncraiu 2 cor. Emil Andreșan Sântana 2 cor. Nicolaș Porav Moșca 2 cor. Augustin Mera Mineșiu 1 cor. Iuliu Florian 80 fl. Ioan Bucur Sângiorgiu 3 corone Max. Radu Oșorhei 80 fl. Nicolaș Comes Sântana 80 fl. Kis Gyula 3 cor. 80 fl. Emil Cormoșiu Grebenișiu 1 cor. Romul Orbean Iclânzel 1 cor. Filip Pop Band 1 cor. Nicolaș Vule Pogăceana 7 cor. fam. Maior Chimitelnic 2 cor. Alesandru Maior Tirimia-mare 1 N. N. 90 fileri. Venitul netto 101 corone 34 fileri. Plătescă Dumnezeu tuturor contribuitorilor marinișoși. Ludovic Albu notariul senatului școlastic.

Constituire. Societatea română academică „Carmen Sylva” aduce la cunoștință că comitetul pentru anul administrativ 1903/4 s'a constituit în ședința generală din 1 Novembre st. n. a. c. în următorul mod: Președinte: Dumitru Popescu, cand. jur. Secretar: Ioan A. Siandru, cand. med. Cămar: Basiliu Viciș stud. med. Bibliotecar: Iacob Trif, stud. rer. merc.

Coasle binevenite. Ajutându-ne Dumnezeu să ne edificăm o biserică nouă de piatră, biserică cea veche de lemn foarte bine conservată împreună cu fruntar cu totul se va dona unei parochii mai sârmane. Drept ce doritorii să se adreseze la subscrierul în Szent Iozsef p. u. O. Radna. — Ștefan Buzia, preot gr. cat.

Piese musicale noue. Dl. Ioan Vidu a publicat două piese musicale noue: „Marșul lui Iancu” și „Haidăți frați.” 1^a coruri bărbătești armonizate de Dan. Se află de vânzare cu 150 cor. la tipografia și librăria diecesană din Caransebes.

Too mare. Primim următoarea scrisoare: Că dureri adre la cunoștință On. Redacțiunii, cumcă în s. c. la 30 Novembre noaptea la 4 ore în comuna Balomir, afiliată la parochia Sub-cetate au ars 53. case, păgubind tot atâtea familii în întregă averea lor mișcătoare, anume: toate superedificatele, porci grași, și multora vite cornute, 3 femei și o copilă de 3 ani coplesite fiind de foc au ars. — Ieș ars întreg pomelul pe cum și tot fânul și nutrețul până la un paiu. Balomirul apare astăzi ca un deșert însăpăimântătoriu. Ca prin o minune Dumnezeuască a scăpat la mijlocul satului Sta Biserica neatinsă fiind de para focului, pe când erucile mormintelor din giurul ei au ars toate până la pământ — pe cum și pomelul din jurul sf. Biserice. a mai scăpat în capetul din jos al satului 4 familii și în capetul din sus țărăși 4 familii români gr. cat. și afară de aceștia a mai scăpat țigănimă satului în număr de 40 familii în urma acestei catastrofe nefericite, arșii ne având la cine să se adăpostescă și fiind și fără de acesta mai săraci ca în alte comune, au fost siliți a se salăși prin comunele vecine, vîndându-și vitele rămase cu prețuri foarte bagatele. Locuitorii Balomirului judecați după împregiurarea că ei nu sa cam prea îndatorat pe la bănci, la ei în comuna crîșmă na fost nice odată, și fie care familie și-a fert țuică pentru casa sa propriei. între ei furături, bătăi nu sa întâmplat — față de străini și superiori tot de una ei au arătat supunere și ascultare, meriță totă compătimirea și ajutoriul creștinilor bun. Focul sa escat din o șură a Economului Solomon Dancii din negrija lui și suflând un vînt teribil în 5 minute întreg satul a luat foc ne mai putendu-se nime apropia ca se le deie ajutoriul, de și Lume multă din satele vecine a alergat în ajutoriul nenorociților, dar toate în zădar Pagub'a bietilor nenorociți se urca la 80.000 corone. Tote Institutetele de credit din Hateg chiar și Banca jidovescă lea oferit ajutoriul grabnic câte 200 corone, ampioiați funcționari de la Calea ferată în 1-ma Decembrie lea colectat peste 1000 de corone vîdînd catastrofa cea mare, se aștepta din multe locuri sigure ajutoriul grabnic spre a alina în cât-va fîmea nenorociților, căci cei mai mulți au scăpat din mijlocul focului în pielea goală desculți și în capul gol, și sunt aproape la 300 de suflete cari au rămas în cap de iarnă fără adăpost și fără pîre reclamând ajutoriul tuturor creștinilor bun din întregă Archidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș. Subcetate în 2 Decembrie 1903. Vasiliu Cetățian paroch gr. cat.

Atragem atențiunea St. noștri cetitori asupra duor cărți: Legea comunală ed. II, costă 1 cor. și Legea despre alegerea deputaților la dietă costă 60 fl. de Paul Rotar avocat. Ambele cărți sunt indispensabile unui fie căruia om cu carte de pe sate, și sînt de lipsă ca pâinea de toate zilele. Se pot procura de la Tipografia Seminarului din Blaj (Balázsfalva).

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Sărmanul pătimește pentru păcatele altora.

— povestire din viața țărănească. —
(Continuare.)

„Ce gândești Ștefan, poți un tată să-și încredințeze fata unui tiner așa crescut? Poți ave el nădejdea că nu va păpa zestrea soției sale, ci din contră o va înmulți? Ești zic, că nu! Dar creșterea rea nu se oprește aici! Fala și vinarsul în multe locuri prăpădește averea și aduce sărăcia la casă. și pentru ca la așa case părinții să se mai potă cârpi ceva își jertfesc copiii, și însoră fără vreme, punându-le în primjdie fericirea și din lumea aceea și din cealaltă. Ești nu zic, că Mihail încă face așa, dar de bună samă are ceva și el în inima lui, și fapta, care vrea s'o săvârșească la totă împlinirea e rea și fericire și mângăiere din acesta n'are să vină nici peste casa lui, nici peste a voastră; și ce ai să și aștepti norocire și binecuvîntarea lui Dumnezeu peste doi oameni care trăiesc în fărădelege?”

„Dar chiar așa de mare păcat e aceea, când sed doi inși necunoscuți?” întrebă Todorica.

„Mare, foarte mare draga mea! căci ce fac ei altceva de cât trăiesc în fărădelegi? și voi știți bine, că fărădelegea și necurăția o uresce Dumnezeu! Omenii, fapturile alese ale Părintelui nostru, zidiți după chipul Lui, necinstesc chipul și se pun într'un rînd cu dobitocele cele mai de jos. Uită, că au să deie samă de viața și faptele lor, și nici se mai gîndesc la judecata de apoi.

„Acel omeni nu țintesc a ajunge acolo unde ia merit Dumnezeu: la fericirea cerească ci ei au în vedere numai plăcerile pămîntesti ca și dobitocele. Ne este cunoscut fi mei, că Dumnezeu a regulat tratul prin taina sfintei căsătorie, prin taina aceea vrea ca să deie omienilor dar, ca să potă trăi — Ce fac cei ce trăiesc necăsătoriți? desprețuesc darul lui Dumnezeu ca și când fără el încă ar pute; ei calcă în picior și băjocoresc, sfîntenia tainei căsătoriei. — Vedem acum fi mei în câte tipuri vatămă cei ce sed necununați pe Dumnezeu.

„Dar eu am zis, că acest păcat vatămă și vrednicia omenescă. Da, o vatămă. Și ca voi să înțelegeți mă îndrept la mintea voastră. Aceea vă spune, că Dumnezeu a ales pe om peste alte fapturni, l-a înfrumșetă cu darul mari, pe cum darul vorbirii, priceperii l-a dat sufletul, etc. și ca darurile acestea să și-lă țină, să steie pe trepta mai înaltă unde l-a merit Dumnezeu a sădi întrînsul simțul rușinei.

„Acest simț al rușinei l-a avut omenimea tot de una și el a fost o măsură după care să judecă nu numai vrednicia, cinstea omului, ci chiar și a unui neam întreg.

„Pentru aceea să omeni necredincioși — aflăm neamuri care nu prea au credință, dar totuși păzeasc acest simț; și îl predică copiilor lor. De aci vine că nici Jidovii, nici Ungurii nici Armenii nu și-ar da fetele necununate să le acoperi cu bani. Acum

cade-se ca noi cari ne fâlim cu obirșă noastră vestită de la Traian să ne desbrăcăm de simțul rușinei, de care nici un popor nu vrea să fie lipsit?

„Cuvine-să ca în aceste vremi, când atât de mult se încercă dușmanii, a ne arăta lumii de un neam fără cinste, necunosător de vrednicia omenescă, noi înșine să le dăm dovezi că adevărul îl vorbesc?”

„Apoi scumpii mei fi mai este cinstea casei, a familiei.

„În urma acestui simț chiar și păgânii au desprețuit omeii și mai cu samă femeile cari nu să păzir sfîntire căsătoriei. Fiind cinstea familiei așa de scumpă, cuvine-să numai nouă să ne desbrăcăm familia de ori ce cinste. Cuvine-se să înfațșem streinilor, priveștea aceea durerôsă, că neamul românesc e lipsit chiar și de simțul sfînteniei căsătoriei, a cinstei familiei?”

„Totmai pentru că acest păcat vatămă așa de greș pe Dumnezeu, vatămă vrednicia omenescă sfîntenia familiei și nimicesce vaza unui popor, asupra acestui păcat a pus Dumnezeu o pedepsă mai grea ca asupra altora și amintesc des tare pedepsirea lui.

„Și pentru acest păcat, pedepsă să întinde la mulți, căci mulți și iei parte la facerea lui. Voi credeți că de Vă dați copii necununați, numai ei sînt păcătoși, dar nu-l așa; tot acela care îndemna, suferă, când ar pute să nu suferă, și se învoiesc, sînt părtași, deci nu numai fi necununați, ci și părinții, cari li slobod, li prostesc și scutesc. Pentru aceea nici Dumnezeu nu omeni singuraticii, nimicesc pentru acest păcat, ci familia și popore întregi.

„Deci fi mei sfatul meu e, ca voi nici se gîndiți a face acest lucru.”

„Da părinte zice Ștefan, nici până acum n'am avut voie, acum după cele ce mi le-ai spus, cred că nu este putere pămîntescă, care să ne înduplece a-l face.”

„Apoi sărutînd de nou mîna preotului, cu ochii soădati în lacrimi, se duc cîtră casă. Când trece pragul casei Todorica, își pune mîna pe inimă și zice: „Dōmne nu ne duce în ispită.”

* * *

La marginea satului Grōpă este un șipot, singurul izvor cu apă bună de beut, acolo mergea în totă dimineața, flacă și fete după apă, care de care fugind mai repede.

În ziua viitoare se duse și Ilēna după apă; când ajunge la marginea satului, iată că o ajunge Raveca moșa satului, „Stal în loc Ilēna strigă ea „țucaț-aș gura, tare fugi.”

„Fug zeu eu, lele, că mi de grabă să mă bag la răboi, atîta lucru am Dōmne de nici nu m'am schimbat, numai așa am fugit cūm am fost după răboi” răspunse Ilēna.

„Teaș Ilēna — țeaș — numai griji fetal ameu veți-și și de nevoe, că vai harnică ești, și n'ast vrea să mergi tu cel odor de fată scumpă în alt sat, ori să te măriti rău.”

„Norocul e la Dumnezeu răspunse fata. Acela nu-l poțe căuta, adange, să înpuțina omni.”

„Ba norocul ambli cu minte dragă, cine are minte are și noroc, iar cine n'are

minte, înzadar îl caută norocul, că fugă de el. Veți fata lui Gușailă ce noroc a avut, dacă n'a fugit de el.” Și ție țitrimite Dumnezeu norocul numai părinții invitați de preot vrea să te facă fără el, dōră tu ai minte nu-l vei lăsa să fugă.”

„Hei lele, grăbea a răspunde Ilēna, căsătoria e lucru mare, nu poți sări în ea ca într'alta, trebuie socotela și gîndire înainte de a-și lega viața cine-va.”

„E drept, zise iar moșa, făcînd o față binevoitoare, e drept dragă, dar pe cum trebuie să te socotești, așa trebuie să și prinți norocul, când ți-l dă Dumnezeu. La căsătorie socotela și zăbava chiar așa strică ca și negîndirea, odată numai trimite Dumnezeu norocul la o fată. Și vai de acea fată, care se lasă să-i scape, căci e scăpat pe veci. Ascultă de mine eu sînt o femeie de vîrstă, pățită, eu multe fete am măritat. Și ție binele ți-l vrēu, nu lăsa după tatăl teū, căci s'ar feri numai de cheltuială, de aceea n-ar voi să te dele.”

„Lele, eu am încredere în părinți, ei și inima și-ar pune-o pentru mine, dar nu me pot lăsa să merg necununată, și nu vrēu nici eu. Ești unde mă duc vrea să fiu prețuită și cinstită, ca soție, nu numai o obielă de țipăt. — pe lîngă aceea vrea ca părinți mei să mă petrecă cu bine și binecuvîntare.”

„Da dragă, bine zici multă minte porți! dar seii cum să face o femeie iubită? Așa deă arată încredere și dragoste cîtră caseni unde o poftesc. Deci de vrea să fi soție iubită și cinstită, pu-i bajocori, nu te arca că nu te înređi în ei, ci te du la ei așa cum te poftesc ei.”

„Ei lele este greș a te încrede, în cel ce nu crede în Dumnezeu, și nu-l place a-l asculta.”

„Nu zice așa scumpă mea, că dōră nu fac ei pe nu fac alții, fără mai bine ascultă tu de lele-ța Raveca, care îți vrea binele, duc acolo și fără voia părinților, apoi ei cât ce vor vedē, că îți este bine te vor binecuvînta, pe cum doresc, inima ta cea bună, iar socrii te vor cinsti — bărbatul te va iubi și prețui.”

„Nu-mi vorbi lele de cinstea ce să dă fetelor necununate, nici de iubirea de care să împertășesc. Știu eu cum e aceea. Bărbatul li zice că s'a dus nechiemată, sócrăsa că te scri cine esc. Apoi de binecuvîntarea dată de părinți, peste voia lor, să ferescă Dumnezeu așa căsătorie eu nu dorșc.”

Mă duc Ilēna că ved că n'am eu cinsta de vorbă, tu din ce ai apucat nu lași, ține dară de aceea, că vei rămāne tu fată bătrānă — de rîsul lumii. Fi sănătoșă.

(Va urma.)

Sfintul Ioan Botezătorul.

(Fino.)

„Și dōră acestea volesc Măntuitorul a le așirma despre înaintemergătorul seū prin casemenarea frumōșă, plastică și ușor de înțeles, zicînd, că „nu trestie clășită de vînt ați mers, să vedeți în pustie.”? Ați

dăra nu a fost expus Sfințitul Ioan Botezătorul la ispite, ore n'a ajuns între împrejurări grele, ore n'a trecut prin focul probător și carător de caractere, și ore nu și-a arătat el în toate cazurile, firmitatea caracterului său? Nu numai, ci întreaga sa activitate publică e un lanț neîntrerupt de dovezi (pe lângă sublimitatea caracterului său). Numai singur era din întreaga națiune iudeică, care propune învățătura adevărată despre Mesia; ca atare îl aflăm acum în pustie învățând și botezând mii de poporului, de altă dată îl vedem între vameși și între soldați, propunându-și învățăturile cu o convingere înfocată. Și cu toate, că nu s'ar scrisă nicăieri amănunte totuși putem fi siguri, că a întâmpinat mari și multe greutăți, că a fost expus la multe și amare ispite și ademeniri ca să se lase de principiile și învățăturile acelea riguroase, contrare spiritului timpului, înse pe el îl vedem neschimbat pe lângă convingerea sa până la moarte, arătând, că el e cedru nemiscat, iară nu „trestie clătita de vânt”. Se povestesc totuși în Sfânta Scriptură un caz, care aruncă lumină deplină asupra integrității caracterului lui. Și anume: Iudeii, vădând asăntenia vieții și minunile lui Ioan, au îndrăznit să-l înșelă de totuși tot convingătoare, au ținut ca sigur, că e Mesia cel promis și voesc să-l sărbătorească, că pe regele Iudeilor. Iată proba, pe care a o învinge e cea mai mare greutate: vanitatea și ambițiunea deșartă, înainte cărora nu om, care-și caută pe ale sale, sau și nu de tot slab la suflet, nu poate să nu cadă. Dar cum însă Sfințitul Ioan din proba acesta grea? ce le răspunde Iudeilor? Cu o sinceritate de admirat, cu un simț sfânt de dreptate și cu o bărbăție pie respinge onorea magnifică ce nu-i se cuvine, zicându-le umilit: „Eu nu sînt Mesia, eu nu sînt nici Ilie, nici un alt profet. . . . Vol înse mă prețuiri pe mine mai mult de cât sînt. . . . Eu nu sînt demn nici să-i desleg curelele încălțămîntelor Lui. . . .”

Putem exclama și noi cu Sfințitul Părinte, vădînd atîta tărie de suflet: „O! adevărat omule ceresc și îngere pămîntesc!” Așa într'un adevărat caracter, în un suflet perfect nu încapе sâmbînța vanității, acela se entremură și când se entetă, ca să se dejoasă într'atîta, în cât să vatem, să arunce în tină onorea și demnitatea altuia, să răoască bunul moral de la altul, pentru ambițiunea sa deșartă, condamabilă.

Dar unde ne trebuie sîmp mai învederat de costanță și caracter firm, de cât moartea pentru convingerea, ce a avut cine-va în viață, pentru principiile, pe care le-a profesat? — Ioan Botezătorul predica pocăință, dreptate, moralitate, înse nu alegea omenii și persoanele, ci combătea fărădelegile în ori ce persoană să fi fost aceea. Așa chiar și pe tetrachul Irod l-a certat pentru fărădelegea lui potențată prin nedreptatea față de fratele său. Din cauza acesta a fost aruncat în temniță și chinuit, înse pe el acestea nu l-au înfricat, și ori de câte ori se da ocazia să spunea tetrachului cu fruntea ridicată: „Asta nu e iertat, să o faci!”. Amănîntările nu-l săbăteau de la convingere, și fiind că moralitatea, dreptatea, pentru care lupta el erau desconsiderate, și cei din serviciul lor condamnați, trebuiau să cadă, — a căzut și capul Sfințitului Ioan sub săpîntul săbîlei.

nedreptății, ca al unui eroi tragic, dând înse dovadă de tărie de suflet, de adevărat caracter firm. Acesta-i convingere, acesta-i vole de jertfă, bunătate, iubire de dreptate și bărbăție sfîntă, care se manifestează în moartea acestui Sfințit!

Am ajuns, să punem prin ea coróna și rului neîntrerupt al faptelor adevărat demne de un suflet nobil. Am ajuns la gradul suprem al manifestării unei voințe și unui caracter firm. Cu tot dreptul putem zice acum, arătînd la Sfințitul Ioan Botezătorul, trecut glorios prin stăpînea morții, că să-l depingem ore cum sublimitatea sufletului lui și peste tot a unui adevărat caracter firm: „Iată, de vei vedea în luptă un bărbat în poziție sigură, avînd conștiința puterii sale, — și îngrămădesc-se de asupra-i nori întunecoși, fulgere, tunete, bîntuie în juru-i tempestate nimicitoare, sub picioarele lui lupta destrugătoare a unei lumi invizibile, smulgă orcanii furioși din rădăcinii arborii seculari, lese lacurile, din alvia lor cutremure-se pămîntul în tortura sa sub dînsul. — Iar el fără frică privesce elementele infuriate, pe față-i se vede suris liniștit, în ochii lui curajii de eroi și surprăse chiar lumea, el stă neclătît de asupra ruinelor sufletului lui nu se clătina, ci susține lupta cu costanță în contra greutăților — să sei atunci, că al cunoscut voință tare, un caracter firm!”

Corneliu Andreu.

t. a. III.

Alexandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—28 Oct. 1877.)

(Continuare.)

Denumirea lui Papiu era un act foarte nimerit, căci Maiorescu era greu de înlocuit prin altul. Papiu, erudit, laborios și energic, era mult potrivit pentru a se putea duce înainte învățăturile publice în Țara-românească, și pentru a continua operă mărtașă, cu atîta încredere și cu atîta de mari speranțe încipute de înțeleptul și neobositul Maiorescu.

Dar același dușman voia să pună stavile și operei lui Papiu, cari siliră pe Maiorescu să dimisioneze. E vorba și de data acesta mai ales de unul din membrii eforiei școlilor, de Eliade, care făcea trebuia să fie dușman de moarte și lui Papiu. Pote chiar de aci urmîza nemărginită ară, ce s'a dat mai târziu între Eliade și Papiu.

Eliade ca și în contra lui Maiorescu unelti și în contra lui Papiu. „Îndată ce vădu — scrie „Revista Carpaților” — că guvernul numi pe Papiu la directoratul școlilor, furile sale se dete pe față, cu mai multă vehemență” (de cât în contra lui Maiorescu).¹⁾

La instigările lui Eliade, eforia școlilor a protestat împotriva lui Papiu, pe uisce motive absurde ca acelea, că „Papiu n'ar fi profesor, că ar fi străin, că n'ar avea capacitățile cerute și că n'ar fi fost recomandat de eforie.”²⁾

Ba, ca o, n'ar multo Eliade, și eforia condusă de el, merseră până acolo, în cât încheiă un ziar, prin care să propune, ca să nu se mai primăscă, între profesori Români uniți.³⁾

¹⁾ „Revista Carpaților” loc. cit. pag. 327.

²⁾ Ibidem, pag. 327.

³⁾ Ibidem, pag. 327.

Referitor la aceste persecuțiuni și șicane absurde și ne mai auzite, aduse de Români contra altor Români, revista lui Sion, toia acestui adevărat Român, exclamă plină de îndreptățită indignare românească. „Până ne cade din mână — scrie numita foie de indignațiune în fața unei asemenea batjocure. Ce fel? Români uniți să nu potă fi profesori; iar protestanții, jidanii, ateii, da. — Unde ne aflăm? — Dar nu; sperăm, că nici un guvern nu va încuviința o enormitate ca acesta. Națiunea română e departe de agetul să respingă de la sinul său pe unul din frații săi, pentru motive religioase; ea este străină de asemenea simțămînte criminale și de asemenea intrige infernale.”¹⁾

Dar nu numai eforia instigată de Eliade, ci chiar și corpul profesorilor încă a protestat în contra numirei Papiu, cerîndu-și dimisiunea în cas când Papiu ar rămînea director.²⁾

În urma acestor uneltiri joshice și confuziuni păgubitoare în eforia școlilor Papiu s'a convins, „că în asemenea împrejurări serviciile sale nu ar pute-ave efect”, pentru aceea încă la finea aceleia-și luni își cere dimisiunea din postul acum încredințat lui.

În cele următoare dăm și noi scrișoarea de dimisiune, pe cum o aflăm publicată în ziarul „Românul” din București:

„Domnule Ministru! În urma notificațiunii oficiale a predecesorului d-vostre din 11 Iuliu, prin care mi face cunoscut, că sînt chemat de încrederea Măriei Sale Domnitorului la postul de director al școlilor, am venit la București, unde după ce am studiat starea actuală a administrațiunii su-superioare a instrucțiunii publice, m'am convins, că în asemenea împrejurări serviciile mele nu ar pute să aibă vre un efect. Deci pe cum am avut onorea, Domnule Ministru; a mă esplica și verbal înaintea D-Vostre, vin acum a Vă declara și în scris, că de astă dată nu pot primi postul ce mi-se ofere. Vă rog deci, să binevoiti a supune Măriei Sale Domnitorului acesta declarație a mea, dimpreună cu espresiunea recunoștinței mele față d-vostre. Domnule Ministru, Vă rog să primiți încredințarea preadistinței mele considerațiunii, cu care am onore a mă însemna al d-vostre plecat Îurisconsultul Statului Dr. A. Papiu Ilarian.”³⁾

Iată, cum uneltirile meschine, la cari erau angajați chiar și unii Transilvăneni, siliră pe Papiu să-și dea dimisiunea din mult însemnatul post de director al școlilor Țării-românești, unde avea să aducă serviciul însemnător în învățăturilor publice, și să devină, la ori ce întâmplare un factor tot atîta de puternic în promovarea culturii românești naționale, ca și predecesorul său Maiorescu.

Cel ce pricepeau rostul acestui post, așteptau, și erau în drept să aștepte, lucruri mari de la Papiu în noua sa funcțiune. Chiar aceste legitime speranțe îi deschiseră calea spre ridicarea, de care el, în ori ce privință, mult vrednic era.

Dimisiunea sa deci era drept o privire simțită a celei mai înalte administrațiuni a școlilor românești, din tinerul stat al celor două principate unite.

¹⁾ Ibidem, pag. 327.

²⁾ Vezi Scrișoarea lui Poppasu către Bariț din 18 Aug. 1861 Ms. Acad. Rom. Nr. 1005.

³⁾ „Românul”, din 2 August 1861, Nr. 218.

Și cu toate acestea noul ministru de la departamentul cultelor și al instrucțiunii publice, Ioan Cantacuzino, cu grabă impusă de împrejurările agitate, prezintă Domnitorului dimisiunea lui Papiu, și Domnitorul Cuza o primește și în locul lui la 30 Iuliu numește provisor pe Ioan Zalomid „pentru îndeplinirea datoriilor acelui post până la numirea altui director.”)

Prin urmare afacerea era tranșată. Dar primirea dimisiunii a fost întâmpinată cu regret și vină părere de rău. Afirmăm și întărim cu argumente convingătoare.

Și vrând a întări, ajunge să spunem la acest loc numai ceea ce se spunea în ziarul de frunte din capitala București, cari scriau cu regret, din acest incident, de dimisiunea lui Papiu.

Ast fel spre ex. ziarul „Românul” luând act de dimisiunea lui Papiu, scrie următoarele cuvinte elogiöse drept reflex al opiniei de obște: „D. A. Papiu Ilarian numit de guvernul Goleșcu director al școlilor din Țara-românească, și-a dat dimisiunea din cauză, că i-s'ar fi părut cu neputință a lucra ceva bun cu eforta actuală a instrucțiunii publice. Dimisiunea domnului Papiu va fi primită cu părere de rău de ori ce Român adevărat; prin capacitatea sa, prin nobilele sale simțăminte, dl Papiu în scurtul timp, cât a fost aici, în 1848 și în alte dați, scisese a-și atrage iubirea și stima tuturor; apoi scrierile sale erudite îl pun în rândul primilor scriitori, și n'am fi avut de cât a câștiga având în capul instrucțiunii un bărbat că domnia sa.”)

Alt ziar din capitală, „Reforma” cu 4 zile mai târziu tot în acest sens lea act despre dimisiunea lui Papiu; și anume cu înscăltură una dintre redactorii responsabili, a lui I. G. Valentinian, „Reforma” scrie următoarele: „Publicăm mai la vale frumoasă dimisiunea dlui Papiu Ilarian din postul de director al școlilor; ne pare foarte rău, că școlile noastre se vedea de un bărbat așa de erudit și de patriot ca dl Papiu Ilarian, a cărui merite și simțăminte frumoase sînt în destul cunoscut de țara întregă. Dimisiunea dlui Papiu este încă o probă de stărea în care să află la noi instrucțiunea publică, ca toate cele alalte ramuri ale statului, și că în această stare nu puté face nici un pas înainte cu toată bunăvoința unor bărbați ca dl Papiu Ilarian. — Convingă-se dar odată pentru tot de una cei cari sînt însărcinați cu conducerea intereselor naționale, și ca destinata României să sîrșescă odată cu această stare vătămătoare și periculoasă țării întregi, și lor înșile.”)

Tot acest regret a dat naștere peste o lună frumoșului și în cuprinsul său mult adevăratului articol din „Revista Carpaților” intitulat: „Noi contra noastră”⁴⁾, din care cunoștem deja, în citatele de până aci, multe împrejurări de trist caracter pentru vremele de atunci, și uneltirile contra lui Măiorescu și Papiu.

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Rațiu.

¹⁾ Vezi „Monitorul oficial” din 5 August 1861.

²⁾ „Românul” din 2 August 1861 Nr. 218.

³⁾ „Reforma” din 6 August 1861.

⁴⁾ Vezi „Revista Carpaților” din 15 Sept. 1861, pag. 321—345.

Posta „Unirii”.

Dr. Credem de mai nimerit, ca rapoarte despre adunările despărțimintelor reuniunii învățătorilor să se publice în „Fôia școlăstică”, care e și organul acestei reuniuni. Am traspus corespundentele acolo.

—u.— Nimic? . . .

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octobrie 1903).

cătră	gara		de la
Teuș — Tövis			
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
785	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
Copșa — Kis-Kapus			
104	persóne	persóne	221
218	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
Sóvárád			
4 08	mixt	mixt	826
249			650

Inserate.

În binevoitoarea atențiune!

E în interesul unui fiecăruia să se convingă despre

serviciul meu prompt

și

prețurile mele moderate,

așa că unul fiecare cu banii puținii se poate îmbrăca ieftin, bine și frumos. Cu toate că marfa mea o vînd cu un preț de tot moderat, dați totuși pe lângă plățiri în rate. Se primesc comande după măsură și se efectuează solid și prompt.

→ Folosiți ocaștunea! ←

Cu stimă:

B. Ascher.

== Mare deposit de vestminte pentru domni, dómne, — deposit de cămeși, pățării și cufere. ==

Medieș — Medgyes.

(52) 2—6

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA”

— Intemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificii de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără ceretare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului:

72,420.290 coróne.

Capitale asigurate asupra vieții:

9,248.543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendiu 3,003.550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 86—52